

SINTERKLAAS

Amsterdam, 2010 november 14.

- A Sinterklaas jellegzetesen holland ünnep, amikor a hollandok sajátos módon, a vidámság és a kreativitás ötvözetével fesztelenül mutatják meg érzelmeiket.

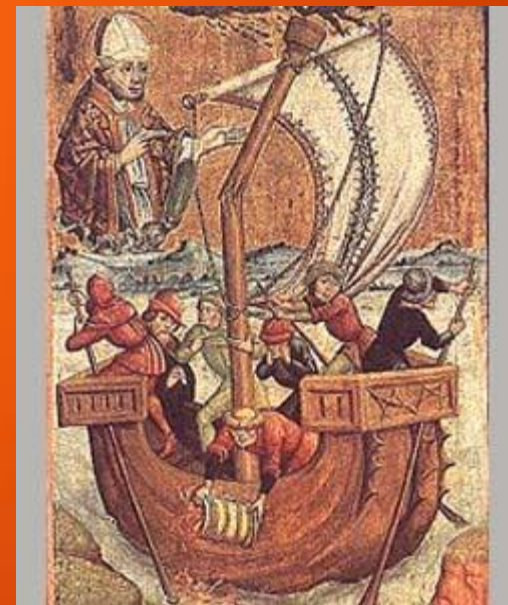
- Sint Nicolaas vagy Sinterklaas, azaz Szent Miklós Myrában (ma Törökország délnyugati része) született, ahol később püspök lett. A keresztes háborúk idején (1087-ben) a dél-olaszországi Bariban újratemették. Innen indult el a kultusza Európában. Miután évszázadok során egyre több csodatettet tulajdonítottak neki, szentté avatták.

- Sok európai országban régi hagyomány „Mikulás” nevenapjának (december 6.) megünneplése, de az ünneplés sehol nem olyan nagyszabású, mint Hollandiában és Flandriában, ahol a Sinterklaas évszázadok óta a legnagyobb ünnepnek számít. Ez azért is figyelemreméltó, mert a protestáns országokban nem ismerik a szentek tiszteletét. A reformáció véget vetett Németalföldön a szentek egyházon belüli ünneplésének, de a Sinterklaas-ünnep világi továbbélése ellen sem a hatóságok, sem a prédikátorok nem tudtak sikeresen fellépni.

- „Szent Miklós” metamorfózisok ment keresztül a németalföldieknél, a névnapja szekularizált népi ünneppé változott. December ötödikén (a hollandok a névnap előestéjén ünneplik Sinterklaast) ma is minden holland ünnepel, függetlenül attól, hogy vallásos-e vagy sem. Sint Nicolaas Németalföldön való népszerűségének egyik legfontosabb oka feltehetően az, hogy ez a szent – többek között – a tengerészek és a kereskedők patrónusa, mely foglalkozások tipikusan németalföldiek.

Arról nem is beszélve, hogy 1200-ban Amsterdam védőszentjének választották, ezért saját templomot is kapott a városban.

- Ebben az ünnepben a pogány és a keresztény szokások keverednek a fantáziával. Megjelenésében Sinterklaas keresztény püspökre emlékeztet: fehér szakálla van, piros palástot és nagy aranyozott süveget visel, a kezében pásztorbotot tart.

Ugyanakkor rokona a germán istennek, Wodan-nak, aki lován ülve vágdatott a háztetőkön. Ezt teszi Sinterklaas is.

- A holland népi hagyomány szerint Sint Nicolaas Spanyolországban lakik. Többek véleménye szerint a spanyolországi lakhely az amszterdami tanító, Jan Schenkman találmánya, aki 1854-ben egy igen népszerű könyvet írt a Sinterklaasról. Az öreg szent a névnapját Hollandiában ünnepli (jóllehet a protestáns hollandok a névnap fogalmát nem ismerik). Ezért látogat el Spanyolországból Amsterdamba, ahová minden évben november 20-a körül érkezik gőzhajóval (valószínűleg a hajósokhoz fűződő kapcsolata miatt.)

- Névnapiját úgy ünnepli, hogy mindenkit, kicsit és nagyot egyaránt megajándékozik. Hollandiában tehát nem a Jézuska, az angyalkák vagy a Téliapó hozza az ajándékot, hanem a Sinterklaas. A hajóból kilépve, pejlován vonul be a fővárosba, ahol a polgármester fogadja a televíziónézők milliói előtt, majd bejárja az egész országot. Mögötte lépkednek a Zwarte Piet-ek (Fekete Péterek), Sinterklaas elegánsan öltözött mór szolgái, akik selyem térdnadrágot és tollas kalapot hordanak. Nagy zsákjaikból apró gyömbéres pepernoter nevezett édességet osztogatnak az utcán várakozó sok száz gyerekeknek és felnőtteknek.

- A holland Zwarte Piet nem hasonlítható össze a magyar krampusszal. A krampusz az ördögöt képviseli, és bünteti a gyerekeket, amíg a Zwarte Piet-ek Sinterklaas segédei és gyerekbarátok. (a Zwarte Piet eredetileg a holland kultúrában is az ördöghöz hasonlított: rosszindulatú volt, akihez a sötét szín illett. Oka talán az, hogy a tradíció kialakulásakor még virágzott a rabszolgakereskedelem, melyben a hollandok igencsak kivették a részüket. Csupán az utóbbi évtizedekben vált a Zwarte Piet gyerekbaráttá, mégpedig pedagógiai és politikai megfontolásból, gondoljunk a volt holland gyarmatokról bevándorló sok színes bőrű holland állampolgárra. Szinte minden évben vita tárgya Zwarte Piet és a rasszizmus kapcsolata, de végülis mindenki a tradíció mellett foglal állást.)

- Hagyományosan a hollandok Mikuláskor ajándékozzák meg egymást karácsony helyett, hogy az anyagiakat el tudják választani a lelkiektől, bár az utóbbi években években a fogyasztói társadalom kiszélesedésével karácsonykor is vannak csomagok a fa alatt. Az ajándékozás december 25-én történik, mivel a hollandok a szentestét nem ünneplik. Az utóbbi években a karácsony kezdi kiszorítani a Sinterklaas ünnepét, pedig a fiatalabb holland generáció legtöbbször nem is tudja, mit is ünnepelnek az emberek karácsonykor. A sötét, nyirkos, esős, ködös és szinte mindig hó nélküli decemberi napokban valószínűleg annyira vágnak a hollandok a hangulatosságra, a melegségre és a sok apró kis fényre, hogy sokan már december elején feldíszítik a karácsonyfájukat.

Kruidnoot (*ejtsd: kröjdnót*)

- Hozzávalók:
- 250 gramm sütőporos liszt
- 125 gramm barnacukor
- 100 gramm puha vaj
- 2 evőkanál mézeskalács-fűszerkeverék
- 3 evőkanál tej

- Elkészítés:
- Melegítsd fel a sütőt 150 fokra. Zsírozd ki a sütőlapot jó alaposan, nehogy odaégjenek a kruidnoot-ok.
- A lisztet szitáld át, a közepébe alakíts ki egy mélyedést, ebbe kerül a cukor, a vaj, a tej, és egy icipici só. Gyúrd össze a hozzávalókat, készíts belőlük kb másfél – két centis labdacsokat, tedd a kizsírozott sütőlapra. Nagyjából 20 perc alatt megsül.

- December első napjaiban a gyerekek, de néha a felnőttek is a kandalló elé szokták helyezni a cipőjüket, hogy Sinterklaas (illetve a segédje, Zwarte Piet) december ötödike éjszakáján megtölthesse finomságokkal (talán ezért van a hollandoknak olyan nagy lábuk?!). a cipőbe répát és szalmát is szoktak kitenni Amerigonak, Sinterklaas lovának.

- Sinterklaas nem csak Hollandiában ismert, más országokban is ünneplik. Mi teszi a holland ünnepet mégis sajátossá? A már említett jellegzetességek mellett talán még az, hogy december ötödikén megszűnik a hierarchia például a főnök és beosztott között: a beosztott játszhatja a Sinterklaas szerepét, és „beolvashat” ebben a pozíciójában a főnökének, akár a munkatársak előtt is. Sehol a világon nem készítenek az emberek Sinterklaas ünnepén gúnyolódó verseket, amelyekben olyasmit mondanak el egymásnak, amit az év más napján nem mernek kimondani. Sinterklaas holland nemzeti figura, akit minden holland szeret, függetlenül attól, hogy milyen társadalmi réteghez vagy vallási felekezethez tartozik.

- Sinterklaas kedélyes, viccelődő ünnepe a bizonyíték arra, hogy a protestantizmus térhódítása előtt a németalföldiek vidám, tréfálkozó emberek hírében álltak. A kálvinizmus rideg formája rányomta a bélyegét a holland karakterre. A kálvinista tiszteletesek közül többen azt tanították, hogy a biblia szerint Jézus nem nevetett. Ez a nevelés tette a hollandokat puritánná, óvatossá, de eredetileg melegszívűek és vidámak voltak, és a hollandok azóta is belső küzdelmet folytatnak az eredeti lényük és a neveltetésük között.

- Készítette:
- Kovács Melinda Márta